

Література:

1. «Про створення Координаційної ради з розробки Стратегії розвитку міста Суми до 2025 року». Розпорядження міського голови м. Суми від 13.11.2017 № 393-Р. Режим доступу:
<https://docs.google.com/viewer?url=http://smr.gov.ua/images/documents/Rozporiadgennia/2017/11/393--13-11.doc&embedded=true>
2. «Про внесення змін до розпорядження міського голови від 13.11.2017 р. №393-Р «Про створення Координаційної ради з розробки Стратегії розвитку міста Суми до 2025 року»» Розпорядження міського голови м. Суми від 03.01.2018 № 4-Р. Режим доступу:
<https://docs.google.com/viewer?url=http://smr.gov.ua/images/documents/Rozporiadgennia/2018/01/4--03-01.doc&embedded=true>
3. Інформаційний портал Сумської міської ради. Режим доступу:
<https://smr.gov.ua/uk/dokumenti/rozrobka-stratehii-rozvytku.html>

ЗНАЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ У РОЗВИТКУ РЕГІОНУ

Неділько А. І., ст. викл. секції державного управління і права каф. фінансів і банківської справи

Полтавський національний технічний університет імені Юрія Кондратюка

Під час проведення аналізу регіонального розвитку зарубіжних країн, особливо країн Європейського Союзу, в яких завдяки реалізації стратегічних проектів, виявлено, що саме в них уже на сьогодні зроблені значні успіхів щодо забезпечення свого сталого розвитку. Тому, слід зауважити, що управління в цих країнах будується на засадах сильного та розвинутого місцевого самоврядування, що є неодмінною складовою будь-якого сучасного демократичного суспільства розвинених країн світу. Зарубіжний досвід свідчить про важливість розвитку ефективного місцевого самоврядування для побудови розвинутої та ефективної системи управління. Розглянемо далі яку саме роль відіграє місцеве самоврядування для регіонального рівня, адже регіональний рівень не менш важливий ніж національний.

Дослідження та розгляд питань щодо значення та проблем розвитку місцевого самоврядування розглядається такими вченими, як В. Вакуленком, О. Васильєвою, В. Куйбідою, А. Лелеченко, А. Ткачуком, М. Орлатим та інші. Проблеми регіонального розвитку та управління досліджуються в роботах таких вітчизняних науковців, як О. Берданова, В. Бутова, О. Васильєва, З. Герасимчук, Л. Зайцевої, К. Зубкова, В. Керецмана, Ф. Кожуріна, А. Круглашова, В. Лісничого, Н. Межведєва, О. Оболенського, О. Радченка, С. Романюка, З. Тітенко, О. Топчієва, але питання значення органів місцевого самоврядування в регіональному розвитку на сьогодні залишається не достатньо розкритим.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування» місцеве самоврядування – це гарантоване державою право та реальна здатність

територіальної громади – жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища, міста – самостійно або під відповідальність органів та посадових осіб місцевого самоврядування вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України [1]. З даного визначення можемо виділити, що питання місцевого значення які мають можливість вирішувати органи місцевого самоврядування є складовою регіонального рівня. Тому для подальшого визначення значення місцевого самоврядування в регіональному розвитку необхідно визначити, що саме вважається регіональним рівнем та регіональним розвитком.

В науковій літературі існує широке коло визначень регіону, зокрема, це викликано різноманітними підходами до розуміння сутності поняття «регіон»: економічний, соціальний, просторовий, політичний, системний тощо. Для нас найбільш актуальний це територіальний підхід відповідно до якого регіон визначається як є певна територія в межах однієї чи декількох держав, яка є однорідною за певними критеріями (економічними, демографічними, екологічними, етнічними, соціальними, культурними) і за цими критеріями відрізняється від інших територій», при цьому ці ознаки мають характеризуватися єдністю і цілісністю, мають бути комплексуючими [3].

Пріоритетом ефективної регіональної політики має бути розвинене місцеве самоврядування і дієздатні територіальні громади як первинні суб'єкти самоврядування. Місцеві органи влади мають здійснювати регулятивно-контролюючу діяльність з врахуванням форм і методів організації такої діяльності; питань формування витрат місцевого бюджету; системи місцевих податків і дотацій держави та визначенням їх ролі в соціально-економічному розвитку регіонів.

Відповідно до Закону України «Про стимулювання розвитку регіонів» [2] регіон визначається як обласний рівень адміністративно-територіального поділу. Тому в подальшому будемо розглядати значення місцевого самоврядування в регіональному розвитку, тобто на рівні області.

Під регіональним розвитком розуміють процес соціальних, економічних, екологічних, гуманітарних та інших позитивних змін у регіонах, який здійснюється за допомогою регіональної політики та державної регіональної політики. Як регіональна політика так і державна регіональна політика здійснюється органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, тобто місцеве самоврядування займає важливе місце в досягненні цілей регіональної політики, яка в свою чергу розвиває регіон.

Управління на регіональному рівні здійснюється обласними асоціаціями територіальних громад, органами місцевого самоврядування регіонального рівня — обласними радами та їх виконавчими органами, обласними державними адміністраціями, державними адміністраціями (префектурами) міст-регіонів.

Також важливість місцевого самоврядування полягає в тому, що саме місцеве самоврядування є ключовим елементом у взаємозв'язку народу, громадянського суспільства з державою, ця взаємодія відбувається на

місцевому рівні який є значною частиною регіону. Тобто на регіональному рівні відбувається максимальна взаємодія суспільства з державою, органами державної влади, що необхідно для ефективного розвитку як регіону та і в цілому для всієї країни.

Проаналізувавши вітчизняне законодавство, щодо місцевого самоврядування науковці наступні його основні риси:

- територіальний характер, воно здійснюється за територіальною ознакою, його територіальною основою є певний населений пункт (в інших адміністративно територіальних одиницях місцеве самоврядування може функціонувати у вигляді асоціацій його органів);

- децентралізм, органи місцевого самоврядування діють самостійно, їх відносини з державою регулюються законодавчо і на основі принципу невтручання ц сферу їхньої діяльності;

- демократизм, місцеве самоврядування реалізується у формах безпосередньої (вибори, референдуми) і представницької (ради) демократії;

- законність, діяльність органів місцевого самоврядування визначена Конституцією та законами України;

- множинність об'єктів, первинним суб'єктом місцевого самоврядування фактично виступає територіальний колектив села, селища чи міста, а серед інших суб'єктів самоврядування головна роль належить виконавчим органам рад;

- локальний характер, основним предметом діяльності органів місцевого самоврядування є питання місцевого життя відповідних населених пунктів; держава може розширювати чи звужувати коло цих питань залежно від політики, яку вона проводить, а також делегувати органам управління на місцях окремі повноваження виконавчої влади;

- власна економічна та фінансова база, органи місцевого самоврядування мають свій бюджет, отримують податки, володіють об'єктами комунальної власності; у відповідних випадках держава надає цим органам необхідну фінансово-економічну допомогу [4].

Тобто місцеве самоврядування є інститутом який зв'язує відносини держави та територіальних громад та за допомогою різноманітних важелів, фінансових, культурних, соціальних та інших впливає на реалізацію регіональної політики та на розвиток регіону. Регіональний рівень дозволяє поєднувати інтереси державної влади і суспільства, забезпечуючи реалізацію стратегії держави та ефективно розвивати регіон відповідно до його ресурсів та потенціалу.

Хоча на сьогодні залишається ряд невирішених проблем щодо повноважень та функцій місцевого самоврядування, які поступово зменшують з проведенням реформ в Україні, зокрема важливою реформою є децентралізація влади, на меті якої є врегулювання та розмежування функцій та повноважень між органами місцевого самоврядування та виконавчою владою. Зокрема за виконавчою владою залишаються функції контролю за органами місцевого самоврядування, а їх функції та повноваження максимально розширюються задля ефективного розвитку регіону та території на якій вони знаходяться.

Отже, реформування місцевого самоврядування на сьогодні є важливим складовою процесу реалізації потенціалу кожного з регіонів країни, реалізації регіональних стратегій розвитку, а також забезпечення умов їх стійкого розвитку на засадах єдності та цілісності державної території, поєднання процесів централізації і децентралізації, які мають важливе значення для здійснення державної влади.

Література:

1. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1997, № 24) [Електронний ресурс] - Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
2. Закон України «Про стимулювання розвитку регіонів» від 8 вересня 2005 р. №2850-IV // Відомості Верховної Ради України. . – 2005. – №51. – Ст. 548.
3. Соціально-економічні системи продуктивних сил регіонів України : посібник / С. І. Дорогунцов, Л. Г. Чернюк, П. П. Борщевський та ін. – К. : Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана, 2002. – 364 с.
4. Стеценко Т. О. Управління регіональною економікою [Текст]: навчальний посібник / Т. О. Стеценко, О. П. Тищенко. – К.: КНЕУ, 2009. - 471 с.

ВИКОРИСТАННЯ СИСТЕМНОГО ПІДХОДУ В УПРАВЛІННІ ЕКОНОМІЧНИМ І СОЦІАЛЬНИМ РОЗВИТКОМ РЕГІОНУ

Новіков Д. А., канд. екон. наук, ст. викл. каф. економіки підприємств міського господарства центру заочно-дистанційного навчання

Онищенко Н. В., студентка 2 курсу магістратури центру заочно-дистанційного навчання

Новікова М. М., д-р екон. наук, проф., зав. каф. менеджменту і публічного адміністрування

*Харківський національний університет міського господарства
імені О. М. Бекетова*

В Державній стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року зазначено, що однією зі складових державної регіональної політики є управлінська складова, зміст якої полягає в застосуванні єдиних підходів до формування і реалізації політики регіонального розвитку, створенні єдиної системи стратегічного планування та прогнозування розвитку держави і регіонів, оптимізації системи територіальної організації влади [1, с. 3]. Використання системного підходу в управлінні економічним і соціальним розвитком регіону дає можливість представити регіон як систему, до якої входить економічна та соціальна підсистеми, взаємодія яких відбувається на основі певних зв'язків, а стан кожної з підсистем визначається на основі системного аналізу, за результатами якого приймаються певні управлінські рішення щодо розвитку кожної з підсистем і системи в цілому.